МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра (циклова комісія) театрознавства і акторської майстерності

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан факультету
культури і мистецтв
доц. Крохмальний Р.Б.

"28" червня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання сценічного мистецтва
(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальність **026 Сценічне мистецтво**
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація **Акторське мистецтво драматичного театру і кіно**
(назва спеціалізації)

факультет **культури і мистецтв**
(назва інституту, факультету, відділення)

2019 – 2020 навчальний рік

Scanned with CamScanner

Робоча програма **«Методика викладання сценічного мистецтва»** для студентів
(назва навчальної дисципліни)
за спеціальністю **«Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»**

Розробники: **Козак Богдан Миколайович, професор кафедри театрознавства та акторської майстерності**
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри (циклової комісії) **театрознавства та акторської майстерності**

Протокол від "26" червня 2019 року № 10

Завідувач кафедри (голова циклової комісії)
Проф. Козак Б.М.

(підпис) (прізвище та ініціали)

Ухвалено Вченою радою факультету Культури і мистецтв

Протокол від "27" червня 2019 року № 10

© червень, 2019 рік
© червень, 2019 рік

Scanned with CamScanner

1. Опис навчальної дисципліни

(Витяг з робочої програми навчальної дисципліни

"Методика викладання сценічного мистецтва"

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 4</td><td>Галузь знань
02 Культура і мистецтво
(шифр, назва)</td><td colspan="2">Дисципліна професійно-практичної підготовки</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td>Напрям
026 Сценічне мистецтво
(шифр, назва)</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td></td><td rowspan="3">Акторське мистецтво</td><td colspan="2">2-й</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 120</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="7">Тижневих годин для денної форми навчання: 2</td><td rowspan="7">Освітньо-кваліфікаційний рівень: Магістр</td><td>16 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні</td></tr>
<tr><td>16 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота - 88 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: іспит</td></tr>
<tr><td colspan="2">ІНДЗ:</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td></tr>
</table>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни – дати студентам можливість опанувати базові фахові знання в галузях теоретичного та практичного сценічного мистецтва, необхідні для професійної діяльності актора театру і кіно.

Завдання вивчення дисципліни – навчити студентів володіти сучасними професійними науковими методологічними інструментами, основами акторської майстерності, дійового аналізу п'єси і ролі, творення характерів та сценічних образів.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: педагогічні принципи, методологію викладання сценічного мистецтва, а також основи акторської майстерності, дієвого аналізу п’єси та ролі, творення характерів та сценічних образів;

вміти: навчити студентів володіти сучасними професійними науковими методологічними інструментами, основами акторської майстерності, дійового аналізу п’єси і ролі, творення характерів та сценічних образів.

Опанування курсом **“Методика викладання сценічного мистецтва”**
повинно
забезпечувати необхідний рівень сформованості вмінь:

Назва рівня сформованості вміння	**Зміст критерію рівня сформованості вміння**
1. Репродуктивний	Вміння відтворювати знання, передбачені даною програмою.
2. Алгоритмічний	Вміння використовувати знання в практичній діяльності при розв’язуванні типових ситуацій.
3. Творчий	Здійснювати евристичний пошук і використовувати знання для розв’язування нестандартних завдань та проблемних ситуацій.

Перелік дисциплін, знання яких необхідні студенту для вивчення курсу: «Майстерність актора», «Вокал», «Сценічний рух», «Сценічна мова», «Танець».

3. Програма навчальної дисципліни.

Вступ

Навчальна програма «Методика викладання сценічного мистецтва» (120 години) призначена для студентів спеціальності «Сценічне мистецтво (акторське мистецтво)». Курс покликаний удосконалити знання студентів зі сценічного мистецтва та навчити їх методики викладання фахової дисципліни.

І І семестр І курсу

МОДУЛЬ І.

СТВОРЕННЯ ТРЕНІНГУ В СТУДЕНТІВ МОЛОДШИХ КУРСІВ

16 год. – лекційних
16 год. – практичних

ТЕМА 1. Педагог як суб'єкт навчально-виховного процесу.

Педагогічна взаємодія. Сучасні вимоги до педагога. Функції до педагога. Основні професійні якості педагога. Педагогічне вміння. Педагогічна культура вчителя і його професійна майстерність. Поняття про педагогічну культуру вчителя і його основні складові. Педагогічний досвід та педагогічні здібності, як головні ознаки педагогічної культури вчителя. Шляхи підвищення педагогічної майстерності.

Основні поняття: педагогічна техніка, педагогічні принципи, педагогічна культура, педагогічне спілкування, вербальна і невербальна комунікація, педагогічний такт та етика поведінки.

Література:

Л. Ковальчук. Основи педагогічної майстерності: Навчальний посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. – 608 с.

ТЕМА 2. Театральна етика у творчості актора.

Зміцнення знань та вмінь з теми.

Творчість актора як колективний чинник. Культура та етика спілкування в сценічному просторі і в житті. Почуття взаємодопомоги та підтримки. Особиста готовність та підготовка до репетицій. Навики самостійної роботи з партнером. Витримка і дисципліна в часі репетиційного процесу.

Основні поняття: етика, колективне мистецтво, самовияв, співпраця, самообмеження.

Література:

1.Констянтин Станіславський. Робота актора над собою / Факсимільне видання. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 671 с.

2. Лесь Курбас. Спогади учасників / Упоряд. М. Лабінський; за редакцією народного артиста СРСР В.С. Василька. – К.: Мистецтво, 1969.

3. Життя і творчість Леся Курбаса / Іупоряд., наук. ред. Богдан Козак. – Львів; Київ; Харків : Літопис, 2012. – 656 с.

ТЕМА 3. Методологія проведення тренінгу.

Зміцнення знань та вмінь з теми.

Психофізичні особливості тренінгу. Координація рухів, тілесна вправність. Залучення м'язевої свободи, уяви і фантазії, образного мислення, цілеспрямованості у виконанні дії. Практика творчої візуалізації. Провокації уяви та образного мислення. Позитивне мислення, очищення. Втілення образу і характеру.

Основні поняття: психофізика, м'язева свобода, уява, фантазія.

Література :

Э. Сарабьян. Большая книга актерского мастерства. Уникальное собрание тренингов по методикам величайших режисеров. Станиславский, Майерхольд, Чехов, Товстоногов / Эльвира Сарабьян, Вера Полищук. – М: Издательство АСТ, 2019. – 800 с.

ТЕМА 4. Робота над роллю, метод фізичної дії.

Зміцнення знань та вмінь з теми.

Застосовування магіного «Якби» за Станіславським. Дія на сцені від свого імені. «Я» в запропонованих обставинах. Три питання: що я роблю, для чого і як я це роблю?

Основні поняття: магічне «якби», задача, «що, для чого і як», запропоновані обставини.

Література :

1. Констянтин Станіславський. Робота актора над собою / Факсимільне видання. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 671 с.

2. Немеровський А. Б. Пластическая выразительность актера: Учеб. пособие. – М.: Российский университет театрального искусства – ГИТИС, 2013. – 256 с..

ТЕМА 5. Задача, наскрізна дія, надзадача та над-надзадача.

Зміцнення знань та вмінь з теми.

Структуризація п'єси та ролі. Ведення ролі згідно закону мотивації. Внутрішнє сценічне самопочуття артиста-ролі. Наскрізна дія об'єднує всі задачі у своєму стремлінні до розв'язки головного надзавдання ролі. Задачі ділять роль на певні шматки, кожен з яких визначається своєю задачею.

Основні поняття: Задача, надзадача, наскрізна дія та над-надзадача, зерно ролі.

Література :

1.Констянтин Станіславський. Робота актора над собою / Факсимільне видання. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 671 с.

ТЕМА 6. Пристосування, підсвідомі та свідомі.

Зміцнення знань та вмінь з теми.

Візуальне втілення задачі ролі. Психофізична дія, як прояв пристосування. Коли ти дієш на партнера, то виникають підсвідомі пристосування. Спосіб досягнення мети через свідомі та підсвідомі пристосування.

Основні поняття: пристосування (свідомі, несвідомі), парадокси зерна ролі.

Література :

1.Констянтин Станіславський. Робота актора над собою / Факсимільне видання. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 671 с.

ТЕМА 7. Уява, фантазія у творчості актора.

Зміцнення знань та вмінь з теми.

Уява і фантазія, як одні з головних елементів творчості актора. Освоєння елементів органічної дії на сцені та елементів акторської психотехніки через етюди на увагу, уяву та фантазію. Велике, середнє та мале кола уваги.

Основні поняття: увага, уява, фантазія, м'язева свобода, запропоновані обставини, увага, уява, м'язева свобода

Література :

1.Констянтин Станіславський. Робота актора над собою / Факсимільне видання. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 671 с.

ТЕМА 8. Елементи, що складають характер сценічного персонажа.

Зміцнення знань та вмінь з теми.

Дієвий аналіз ролі. Визначення зерна ролі. Співвідношення стосунків персонажа до інших персонажів. Визначення основних та другорядних рис характеру персонажа. Сценічний образ. Пропрацювання візуального образу сценічного персонажа.

Основні поняття: Костюм, характер, пристосування, зерно ролі.

Література :

1.Констянтин Станіславський. Робота актора над собою / Факсимільне видання. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 671 с.

2. Курбас Л. Березіль: Із творчої спадщини // Упоряд. і прим. М. Лабінского; Передм. Ю. Бобошка. – К.: Дніпро, 1988. – 518 с.

ТЕМА 9. Відмінності у жанровому виконанні ролі.

Зміцнення знань та вмінь з теми.

Основні театральні жанри: трагедія, комедія, водевіль, драма, мелодрама. Зміна природи почуттів в кожному з жанрів.

Основні поняття: жанр, природа почуттів.

Література :

1.Констянтин Станіславський. Робота актора над собою / Факсимільне видання. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 671 с.

2. Всеволод Майерхольд. Мистецтво театру / Переклад і впорядкування професора Богдана Козака. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка.

ТЕМА 10. Мізансцена як вираз психологічної мотивації.

Поняття мізансцени, як складової вистави. Постановка надзавдання в рамках мізансцени. Шматки та завдання.

Основні поняття: аналіз, фабула, герой, ідея твору, тема твору, наскрізна дія, надзавдання.

Література :

1.Констянтин Станіславський. Робота актора над собою / Факсимільне видання. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 671 с.

ТЕМА 11. Закон ритмічного вирішення ролі, елементи перетворення та закон фіксації.

Зміцнення знань та вмінь з теми.

Психотренінг за методикою Леся Курбаса. Робота над темпоритмом вистави. Робота з художнім перетворенням. Закріплення знань та вмінь за законом фіксації.

Основні поняття: темпоритм, перетворення, закон фіксації.

Література :

1. Лесь Курбас. Спогади учасників / Упоряд. М. Лабінський; за редакцією народного артиста СРСР В.С. Василька. – К.: Мистецтво, 1969.

ТЕМА 12. Технологія виконання ролі в театрі і кіно.

Зміцнення знань та вмінь з теми.

Етапи підготовки ролі в театрі та в кіно. Специфіка ведення наскрізної лінії ролі в театрі та в кіно. Глядач, як один з ключових відмінних компонентів у театрі та в кіно. Робота на камеру та робота на сцені.

Основні поняття: аналіз, фабула, герой, ідея твору, тема твору, наскрізна дія, надзавдання.

Література :

1. Л. Ковальчук. Основи педагогічної майстерності: Навчальний посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. – 608 с.

2. Б. Мерлин. Актерское мастерство. Теория и практика / Пер. с англ. – Х.: изд-во «Гуманитарный центр» / А. А. Чепалов, 2017. – 256 с.

Структура навчальної дисципліни

І курс

ТЕМА	Кількість годин відведених на:			
	Лекції	Практичні заняття	Самост. роб.	Індивід. роб.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ***СТВОРЕННЯ ТРЕНІНГУ В СТУДЕНТІВ МОЛОДШИХ КУРСІВ***				
ТЕМА 1. Педагог як суб'єкт навчально-виховного процесу	**2**			
ТЕМА 2. Театральна етика у творчості актора.	**2**			
ТЕМА 3. Методологія проведення тренінгу	**2**			
ТЕМА 4. Задача, надзадача, наскрізна дія та над-надзадача	**2**			
ТЕМА 5. Уява, фантазія у творчості актора	**2**			
ТЕМА 6. Елементи, що складають характер сценічного персонажа	**2**			
ТЕМА 7. Відмінності у жанровому виконанні ролі	**2**			
ТЕМА 8. Технологія виконання ролі в театрі і кіно	**2**			
ВСЬОГО годин:	**16**	**16**	**88**	

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Побудувати тренінг для акторів першого курсу	50 год.
2.	Проаналізувати персонажів “12 ночі” В.Шекспіра за допомогою дієвого аналізу п’єси і ролі	10 год.
3.	Знайти індивідуальні пристосування для персонажів (на вибір) “12 ночі” В.Шекспіра	10 год.
4.	Визначити основні елементи що складають одного із сценічних персонажів “12 ночі” В.Шекспіра	10 год.
5.	Придумати мізансцену з наростаючим темпоритмом	8 год.
	Разом	**88 год.**

10. Методи контролю

У процесі підготовки проведення тренінгу студент повинен виявити розуміння психофізичних особливостей тренінгу, м’язевої свободи. Звернути увагу на основні чинники творчості – уяву, фантазію та увагу, а також на почуття простору та «я» в запропонованих обставинах.

Поточне оцінювання в процесі занять, оцінювання індивідуальних завдань .

Методи навчання: лекції**,** лекції-бесіди, лекції-розповіді, лекції-дискусії, лекції-діалоги, методи групової роботи та ін.

11. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Розподілу балів, які отримують студенти (для екзамену)

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий контроль (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1												50	
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12		
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	50	100

Т1, Т2 ... Т16 – теми

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою (для екзаменів і заліків).

- максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, яка завершується екзаменом, становить за поточну успішність 50 балів, на екзамені – 50 балів;
- при оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Критерії успішності навчання. Результати складання іспитів (написання підсумкової комплексної контрольної роботи) оцінюються за шкалою балів, еквівалентною чотирибальній шкалі (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”).

Оцінка еквівалентна “відмінно”, виставляється, якщо студент глибоко, в повному обсязі засвоїв весь програмний матеріал, вичерпно та послідовно дав відповіді на всі питання екзаменаційного білета, тісно пов’язує теорію з практикою, показує знання літератури, вміння самостійно аналізувати та тлумачити політологічні поняття і застосовувати їх при вирішенні завдань, правильно аргументує висновки, вміє самостійно узагальнювати матеріал і логічно його викладати, не допускаючи помилок.

Оцінка еквівалентна “добре”, виставляється, якщо студент твердо знає програмний матеріал, має навики аналізу та тлумачення політологічних понять, логічно відповідає на поставлені питання, не допускає суттєвих помилок.

Оцінка еквівалентна “задовільно”, виставляється, якщо студент засвоїв основний матеріал, але не знає окремих деталей, допускає неточні відповіді та формулювання понять, порушує послідовність у викладені програмного матеріалу, має прогалини в знаннях.

Оцінка еквівалентна “незадовільно”, виставляється, якщо студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, не володіє навичками застосування знань, які забезпечували б вирішення професійних завдань.

Діагностика успішності навчання з навчальної дисципліни здійснюється на основі таких засобів, як питання до іспиту, тести, тестові завдання, задачі, пакети контрольних завдань для комплексної перевірки знань з дисципліни, написання наукової роботи тощо.

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

<table>
<tr><th rowspan="2">Оцінка ECTS</th><th rowspan="2">Оцінка в балах</th><th colspan="3">За національною шкалою</th></tr>
<tr><th colspan="2">Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку</th><th>Залік</th></tr>
<tr><td>A</td><td>90 – 100</td><td>5</td><td>Відмінно</td><td rowspan="5">Зараховано</td></tr>
<tr><td>B</td><td>81-89</td><td rowspan="2">4</td><td>Дуже добре</td></tr>
<tr><td>C</td><td>71-80</td><td>Добре</td></tr>
<tr><td>D</td><td>61-70</td><td rowspan="2">3</td><td>Задовільно</td></tr>
<tr><td>E</td><td>51-60</td><td>Достатньо</td></tr>
</table>

12. Методичне забезпечення

1.Відеозаписи, ілюстративні матеріали до тем.

13. Рекомендована література

1. Б. Мерлин. Актерское мастерство. Теория и практика / Пер. с англ. – Х.: изд-во «Гуманитарный центр» / А. А. Чепалов, 2017. – 256 с.

2. Всеволод Майерхольд. Мистецтво театру / Переклад і впорядкування професора Богдана Козака. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка.

3. Життя і творчість Леся Курбаса / Іупоряд., наук. ред. Богдан Козак. – Львів; Київ; Харків : Літопис, 2012. – 656 с.

4. Козачковський Д. Нотатки на сторінках ролей, п’єс і клаптиках паперу. Підручна кника для акторів та режисерів / Упоряд. Козак Б. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім Івана Франка, 2017. – 96 с.

5. Констянтин Станіславський. Робота актора над собою / Факсимільне видання. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 671 с.

6. Курбас Л. Березіль: Із творчої спадщини // Упоряд. і прим. М. Лабінского; Передм. Ю. Бобошка. – К.: Дніпро, 1988. – 518 с.

7. Лесь Курбас. Спогади учасників / Упоряд. М. Лабінський; за редакцією народного артиста СРСР В.С. Василька. – К.: Мистецтво, 1969.

8. Л. Ковальчук. Основи педагогічної майстерності: Навчальний посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. – 608 с.

9. Немеровський А. Б. Пластическая выразительность актера: Учеб. пособие. – М.: Российский университет театрального искусства – ГИТИС, 2013. – 256 с.

10.Э. Сарабьян. Большая книга актерского мастерства. Уникальное собрание тренингов по методикам величайших режисеров. Станиславский, Майерхольд, Чехов, Товстоногов / Эльвира Сарабьян, Вера Полищук. – М: Издательство АСТ, 2019. – 800 с.